

**สรุปความเห็นคณะกรรมการพิจารณา ตัดสินข่าวประกอบเสียง-สารคดีวิทยุ
รางวัลแสงชัย สุทรวัฒน์ ประจำปี 2546 วันที่ 3 มีนาคม 2547 ณ อ.ส.ม.ท.**

รายนามคณะกรรมการ

1. นายศุทธิชัย บุณนาค ประธานคณะกรรมการฯ กรรมการ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
2. นายวิสุทธิ คมวัชรพงศ์ เลขาธิการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
3. นางสาวภัทราพร สังข์พวงทอง บริษัท ทีวีบูรพา

ข่าวประกอบเสียง มีผู้ส่งผลงานเข้าประกวดทั้งสิ้น 15 ข่าว จาก 2 องค์กร ซึ่งมีผู้ผลิตเป็นคนๆ เดียวกัน และนำเสนอในรูปแบบคล้ายคลึงกัน แต่ส่งหลายข่าว ทำให้ข่าวไม่หลากหลายเท่าที่ควร ทั้งนี้ มีข่าวที่เข้าเกณฑ์ 13 ข่าว ส่วนอีก 2 ข่าว น่าจะเข้าหลักเกณฑ์ สารคดีวิทยุ มากกว่า คือหมายเลข 14 และ 15 จากศูนย์ข่าวแชนิฟิก คณะกรรมการ จึงมีความเห็น ให้โอนไปพิจารณาในประเภทสารคดี จึงเหลือผลงานเพื่อพิจารณาทั้งสิ้น 13 ข่าว

คณะกรรมการฯ ได้ฟังผลงานทุกชิ้น และมีความเห็นว่า **ยังไม่มีผลงานชิ้นใด ใน 13 ชิ้นที่ผ่านการพิจารณา ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้**

1.รางวัลข่าวประกอบเสียงวิทยุ แสงชัย สุทรวัฒน์ จัดขึ้นปีนี้เป็นปีแรก เพื่อยกระดับและส่งเสริมให้กำลังใจกับผู้ผลิตงานด้านวิทยุ ให้สร้างสรรค์ผลงานวิทยุที่ดี มีคุณภาพ เผยแพร่สู่สาธารณะ ดังนั้น ข่าวประกอบเสียงที่จะผ่านการพิจารณาจึงควรมีคุณสมบัติเข้าหลักเกณฑ์ตามที่ได้กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ แต่จากผลงานทั้ง 13 ชิ้นที่เข้าประกวดคราวนี้ ยังไม่มีข่าวใดมีเนื้อหาหรือกระบวนการผลิตที่โดดเด่นมากเพียงพอ และยังขาดองค์ประกอบที่สำคัญของข่าวประกอบเสียง ทำให้ความน่าสนใจลดลง

2.วิธีนำเสนอของข่าวฯ ส่วนใหญ่เป็นการรายงานโดยมีเสียงผู้ประกาศ และเสียงสัมภาษณ์แหล่งข่าว หรือบางครั้งก็เป็นเสียงผู้ประกาศแต่เพียงอย่างเดียว ยังขาดการใช้เสียงบรรยากาศจากเหตุการณ์จริง หรือเสียงประกอบอื่นๆ ที่ทำให้เห็นความพยายามในการสร้างสรรค์รายการให้แตกต่าง หรือมีคุณค่ามากขึ้นไปกว่าข่าวทั่วไป และ 3.เนื้อหา คณะกรรมการพบว่า การค้นคว้าข้อมูลเพื่อประกอบเนื้อหาข่าวให้มีน้ำหนัก น่าสนใจมากขึ้นยังไม่เพียงพอข่าวผลงานที่ส่งประกวด มักจะเป็นการทำข่าวที่เน้นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคล เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและบางข่าวก็มีประเด็นที่ต้องพิจารณาถึงความสมดุลของข่าว มีลักษณะคล้ายกับการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน อีกทั้งหลายๆ ข่าวก็เป็นการตัดเสียงสัมภาษณ์ในรายการอื่นที่ออกอากาศไปแล้ว มาเรียบเรียงใหม่เป็นข่าวออกอากาศซ้ำ จึงขาดความสด ใหม่

อย่างไรก็ตาม มีบางข่าวที่มีประเด็นที่น่าสนใจ(ข่าว 11,12) แต่ผู้ผลิตกลับไม่นำไปพัฒนาเรื่องต่อ หรือเพิ่มเติมแง่มุมอื่นๆ ทำให้เรื่องขาดความน่าสนใจและไม่มีข้อมูลใหม่เพิ่มเติมแต่อย่างใด มีเพียงการรายงานจากผู้ประกาศแต่เพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้ บางข่าวอาจมีผลกระทบในวงกว้างต่อสังคม แต่ก็อาจมีคำถามเกี่ยวกับจริยธรรมของสื่อในการนำเสนอข้อมูล (ข่าวที่36) เพราะขณะนี้ยังไม่มีข้อยุติว่าการออกอากาศเนื้อหาดังกล่าวเป็นความเต็มใจและยินยอมของผู้ให้สัมภาษณ์หรือไม่และผู้ให้สัมภาษณ์ทราบหรือไม่ว่ามีการบันทึกเทปเพื่อออกอากาศ

สารคดีวิทยุ มีผู้ส่งเข้าประกวดทั้งสิ้น 21 ข่าว รวม หมายเลข 14 และ 15 รวมจำนวนทั้งสิ้น 23 ข่าว และมีผลงานผ่านเข้ารอบ จำนวน 7 เรื่อง คือ
 หมายเลข 18 -21 จาก ไทยเดย์ดอทคอม
 หมายเลข 26-27 จาก อ.ส.ม.ท.
 หมายเลข 34 จาก จีจีนิวส์

สำหรับผลงานที่ไม่ผ่านเข้ารอบ เนื่องจาก คณะอนุกรรมการกลั่นกรองได้พิจารณาแล้ว พบว่า ยังมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนเพื่อเป็นงานสารคดีทางวิทยุ ตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ บางชิ้นงานเป็นเพียงการสรุปเนื้อหาข้อมูล หรือสรุปข่าวหรือบรรยายภาพเหตุการณ์ แล้วแทรกเสียงดนตรีหรือเพลงประกอบ (31-33) ยังไม่มีส่วนใดที่แสดงให้เห็นกระบวนการผลิตที่ประณีต หรือสร้างสรรค์แง่มุมใหม่ๆ มานำเสนอ และบางชิ้นงานก็ยังไม่เข้าข่ายสารคดีมีลักษณะเหมือนรายการสนทนา ความยาว 1 โมง เท่านั้น(16)

นอกจากนี้ ผลงานบางชิ้น ยังมีลักษณะกึ่งงานประชาสัมพันธ์ หรือโฆษณาองค์กร (17) ทำให้เกิดคำถามถึงความสมดุลและเป็นกลางของเนื้อหาข่าวในภาพรวม สารคดีบางชิ้น ยังคงเป็นเนื้อหาแบบเดิมๆ ทั้งที่จริงแล้ว สามารถคิดค้นกระบวนการนำเสนอให้เรื่องเก่ามาเล่าใหม่ได้อย่างน่าสนใจ แต่คณะอนุกรรมการก็ไม่พบในงานสารคดีที่ส่งประกวดแต่อย่างใด

ความเห็นทั้งหมด เป็นมติจากคณะอนุกรรมการกลั่นกรอง การตัดสินข่าวประกอบเสียงและสารคดีวิทยุ รางวัลแสงชัย สุนทรวัฒน์ ประจำปี 2546 เสนอคณะกรรมการตัดสินเพื่อพิจารณาการมอบรางวัลในประเภทต่างๆซึ่งเป็นการกลั่นกรองขั้นต้น หากคณะกรรมการต้องการพิจารณาข่าวหรือสารคดีเรื่องใดเพิ่มเติม ก็เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการ โดยสามารถประสานฝ่ายเลขานุการดำเนินการจัดส่งเทปเพิ่มเติมในภายหลังหรือรับฟังในวันประชุมเพื่อตัดสินในคราวเดียว

สรุปความเห็นคณะกรรมการกลั่นกรอง ข่าวและสารคดีโทรทัศน์
รางวัลแสงชัย สุนทรวัฒน์ ประจำปี 2546

วันที่ 9 มีนาคม 2547

รายนามคณะกรรมการฯ ที่เข้าร่วมประชุม

คุณวัชชัย กฤติยาภิชาติกุล ประธานคณะกรรมการกลั่นกรองฯ

คุณปวีติ วลีชาติ กรรมการ

คุณสุวรรณา อุยานันท์ กรรมการ

รางวัล ข่าวสืบสวนสอบสวนยอดเยี่ยม

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า ยังไม่มีข่าวใดดีเด่นถึงขั้นได้รับรางวัลยอดเยี่ยม เพราะผลงานที่ส่งมา แม้หลายเรื่องจะมีแง่มุมในการนำเสนอที่น่าสนใจ แต่ก็ยังขาดความลึกซึ้งหรือยังเกาะติดสถานการณ์ ติดตามสืบค้นข้อมูลลึกไม่มากเพียงพอ บางเรื่อง ตอนจบก็ไม่สมบูรณ์ ในบางกรณี มีคำถามเรื่องจรรยาบรรณสื่อ เช่น การเปิดเผยหน้าของเด็กผู้เสียหาย เป็นการละเมิดสิทธิเด็ก หรือสร้างสถานการณ์ เพื่อใช้เด็กเป็นเหยื่อล่อหวังจะบันทึกภาพเหตุการณ์ (1) กรณีส่วยทุกรื่อง (3,5,6) เกิดคำถามว่า เป็นการสร้างสถานการณ์เพื่อล่อซื้อ ใช้คนเป็นนกต่อ และกำลังมีแง่มุมสนับสนุนคนที่กระทำความผิด หรือไม่

นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ ข่าวที่ไม่ผ่านการพิจารณา ในแง่กระบวนการผลิต (Production) การใช้ภาพเพื่อสื่อความ ยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร และขาดการสืบค้นข้อมูลเบื้องต้นลึก ซึ่งเข้าข่ายว่าเป็นการรายงานข่าวสืบสวนสอบสวน

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ เห็นว่า สำหรับรางวัลชมเชย ขอเสนอเข้าพิจารณา 3 เรื่อง คือ

หมายเลข 2 “เปิดโปงความไม่โปร่งใสในโรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์” ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

โดยมีข้อสังเกตคือ ข่าวชิ้นนี้มีความพยายามในการสืบค้นข้อมูล และก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง สะท้อนภาพระบบการศึกษาในภาพรวม แต่ก็ยังมีจุดอ่อนคือ ขาดบทสรุปของเรื่อง และยังไม่มีความน่าสนใจได้ไม่มากเท่าที่ควร (เป็นเรื่องที่บอกเล่าได้ยอดเยี่ยม ไม่ใช่สืบสวนสอบสวนยอดเยี่ยม)

หมายเลข 4 “บ่อขยะสารพิษ” สถานีโทรทัศน์ไอทีวี

มีเนื้อเรื่องดี น่าสนใจ แต่กระบวนการผลิตและการใช้ภาพ (Production) ไม่สามารถสื่อความได้ดีเท่าที่ควร เช่น ถ่ายภาพหลุมขยะในระยะไกลเกินไป ขาดรายละเอียด และไม่ได้บอกผลกระทบที่เกิดขึ้นว่ามีความรุนแรงมากเพียงใด อีกทั้งขาดหลักฐานข้อมูลทางวิชาการสนับสนุน หรืออ้างอิงประกอบ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของข่าว และยังขาดความรอบด้านของแหล่งข้อมูลในการนำเสนอ เช่น ข้อมูลผลด้านการแพทย์ ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีหลายแง่มุมที่สามารถสืบค้นต่อได้ แต่ไม่พบว่าได้แตะไปถึงทำให้ข่าวขาดความสมบูรณ์

หมายเลข 19 “โรงงานเณร..มั่งและเหลือบ” สถานีโทรทัศน์ไอทีวี

สำหรับข่าวนี้ ผู้ผลิตส่งประกวดในประเภทสารคดีเชิงข่าว แต่คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า น่าจะมีรูปแบบใกล้เคียงกับข่าวสืบสวนสอบสวนมากกว่า จึงเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาในประเภทนี้แทน

ข่าวนี้ คณะกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า มีความพยายามสืบค้นข้อมูลดี มีการนำเสนอที่น่าสนใจ เนื้อหา ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง ทั้งด้านสถาบันสงฆ์ การศึกษา และเด็ก แต่ยังมีคำถามเกี่ยวกับการระมัดระวังการเสนอภาพข่าวที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของสื่อ หรือการละเมิดสิทธิเด็ก ที่ไม่ได้ปิดบังหน้าของเณร แม้จะไม่ใช่ความผิด หรือมิได้เป็นเรื่องปกปิด แต่ผู้ผลิต สามารถหลีกเลี่ยงการนำเสนอไม่ให้เห็นหน้าโดยตรงได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของผู้ถูกถ่ายภาพเอง

อีกประเด็นหนึ่ง คือ การเน้นว่า ทีมงานเป็นผู้ได้ข้อมูลต่างๆ มาเอง มีการย่ำบ่อยครั้ง ดูตั้งใจเกินไป (เผื่อ) และในทางกลับกัน ทำให้ข่าวขาดความน่าสนใจไป นอกจากนี้ การช้อนกล้องเพื่อถ่ายภาพเณร บิดชนกบิดา มีความจำเป็นเพียงใด สามารถถ่ายโดยเปิดเผยได้หรือไม่

รางวัลสารคดีเชิงข่าวยอดเยี่ยม/ชมเชย

คณะกรรมการ เสนอเพื่อพิจารณา 3 เรื่องคือ

หมายเลข 10 “เด็กติดเชื้อเอชไอวี” เนชั่น ไทยทีวี 1

มีความสมบูรณ์ของแหล่งข่าวรอบด้าน มีคุณค่าในเชิงข่าว เนื้อหาสะท้อนแง่มุมความเป็นจริงของสังคมในส่วนหนึ่ง และสะท้อนให้เห็นปัญหาของระบบการศึกษาไทย

แต่ก็มีข้อสังเกตดังนี้

กระบวนการผลิตและใช้ภาพ ยังไม่ดีเท่าที่ควร ผู้ผลิตสามารถเลือกใช้ภาพเพื่อสื่อความหมายได้ดีกว่านี้ในหลายแง่มุม แต่ยังไม่ได้ดีเท่า เช่น เนื้อหาเล่าว่า เด็กถูกโดดเดี่ยวต้องเรียนคนเดียว แต่ผู้ชมไม่เห็นภาพ หรือน่าจะเติมภาพของชุมชน หรือภาพสนับสนุนว่า เด็กถูกปฏิเสธการเข้าสังคมอย่างไร เนื้อข่าวระบุว่าเด็กได้รับความช่วยเหลือจากครูใหญ่ใจดี แต่ไม่มีการสัมภาษณ์ครูคนนี้หรือกระทั่งการเข้าไปคุยกับชุมชน กับพ่อแม่เด็กอื่นๆ ว่าทำไมถึงยอมให้ลูกไปเล่นกับเด็กติดเชื้อ หรือพ่อแม่ /คนในชุมชนเหล่านั้น ยอมรับเด็กติดเชื้อคนนี้หรือไม่ อย่างไร เป็นต้น ทำให้เห็นว่า การนำเสนอเรื่องราว ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์เท่าที่ควร

หมายเลข 17 “เปิดเส้นทางค้าสุนัขข้ามชาติ” ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

มีกระบวนการเล่าเรื่อง ทำให้เห็นขั้นตอนและเส้นทางการค้าสุนัขข้ามชาติ สามารถได้ข้อมูลที่น่าสนใจ พยายามติดตามข่าวและเสาะหาข้อมูล หารายละเอียดหลายด้าน ข่าวนี้มีผลกระทบต่อสังคมโดยทางอ้อม และส่งผลสืบเนื่องคือ เกิดการจับสุนัขครั้งใหญ่ สื่ออื่นๆ ไปขยายผลต่อ ใช้ความพยายามในการถ่ายภาพได้ดี

อย่างไรก็ตาม คณะอนุกรรมการฯ ตั้งข้อสังเกต เกี่ยวกับ การเลือกประเด็น คือยังไม่รู้สึกว่าเป็นประเด็นใหม่หรือมีความแตกต่าง เพราะปัญหานี้มีมานานแล้ว และเป็นมุมมองของคนต่างวัฒนธรรมกิน/ไม่กินเนื้อสุัข อีกทั้งยังไม่ได้ทำให้เกิดผลกระทบหรือความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆในสังคมไทย

หมายเลข 37 “เด็กไทยกับยาเสพติด” สถานีโทรทัศน์ ช่อง 11

สารคดีเชิงข่าวชุดนี้ ได้จัดทำเป็นชุดซีรีส์ จำนวน 5 ตอนจบ มีกระบวนการผลิตและการเลือกใช้ภาพ มุมกล้อง หรือใช้สัญญาณเพื่อสื่อความหมายได้อย่างน่าสนใจ ใช้ภาษาภาพได้ดี สามารถเลือกหาและถ่ายภาพจากข้อมูลที่มีความจำกัดได้ดี และเนื้อหาแยกเหตุการณ์สะท้อนจากความเป็นจริงของสังคมมานำเสนอ อีกทั้งการเขียนบท และใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาได้ดี ดำเนินเนื้อหาที่น่าสนใจ

ข้อสังเกต การนำเสนอเนื้อหายังไม่สมดุล หรือรอบด้าน หรือหลากหลายเพียงพอ เพราะสัมภาษณ์คนเพียงกลุ่มเดียว และเน้นเด็กหรือผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และในบางตอนทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับความเป็นกลางในการนำเสนอ นอกจากนี้ บางตอนยังอาจกลายเป็นดาบสองคม ส่งเสริมการทำผิดได้ เช่น การเน้นให้เห็นโครงสร้างวิธี เส้นทางการค้ายาเสพติด หรือเน้นผลกำไรจากการค้ายา ตัวเลขมูลค่าเงินรายได้ (ไม่ควรเน้นมากเกินไป หรือลงลึกเกินไป) ต้องระวังการใช้ภาพ คนเสพยา มาเสนอ (แม้จะเป็นกราฟฟิค) สามารถหลีกเลี่ยงได้ หรือการเปิดเผยใบหน้า/เอ่ยชื่อจริงผู้ผ่านการติดยา แม้เจ้าตัวจะยินยอม ก็เป็นสิ่งควรระมัดระวัง ระวังความถูกต้องของข้อมูล อายุ 18 ปี เป็นนายแล้ว ไม่ใช่เด็กชาย ตอนที่นำเสนอเรื่องเด็กค้ายาและถูกจับ มีภาพ เด็กลูบท้อง เหมือนกำลังตั้งครรภ์ ซึ่งหากเป็นจริงก็มีแง่มุมที่น่าสนใจในการนำเสนอมากกว่านี้ แต่กลับไม่มีการพูดถึงประเด็นนี้

สำหรับสารคดีเชิงข่าวชิ้นอื่นๆ ที่ไม่ผ่านการกลั่นกรอง เนื่องจาก กระบวนการผลิตยังไม่ดี การใช้ภาพยังไม่สื่อความหมายที่ดี และบางครั้งไม่เหมาะสม(20) เช่น เจตนาเน้นสรีระ จับภาพเด็กหญิงที่หน้าอกแน่นเกินไป การต่อรองราคาเด็กขายตัว เป็นต้น ส่วนข่าว 21 ไม่มีสิ่งบ่งบอกว่าเป็นการทำผิด ไม่มีการสัมภาษณ์ เน้นที่บรรยายมากกว่า ทำให้เนื้อหาสารคดีเชิงข่าวขาดน้ำหนัก ความน่าเชื่อถือ

ข่าว 11 เนื้อเรื่องดี แต่ขาดกระบวนการ หรือรายละเอียดเส้นทางการลักลอบทำผิด ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของเรื่อง ผู้ชมไม่เห็นภาพ เป็นต้น

รางวัลข่าวเหตุการณ์ยอดเยี่ยม

ไม่มีข่าวเหตุการณ์ยอดเยี่ยม แต่คณะอนุกรรมการฯ เสนอเรื่องเพื่อพิจารณาชมเชย 2 ข่าว คือ

หมายเลข 33 “อิรักโคกนาฏกรรมหลังสงคราม” สถานีโทรทัศน์ไอทีวี

แม้ข่าวนี้จะเป็นการไปทำงานในต่างประเทศและเห็นความยากลำบาก หรือการใช้ความพยายามเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลมา แต่คุณค่าของข่าวก็ยังมีน้ำหนักไม่เพียงพอ

หมายเลข 34 “หักเรียนดีกัน” สถานีโทรทัศน์ไอทีวี

ข่าวนี้ทำให้เห็นว่ามีกระบวนการทำงาน และเตรียมรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น การส่งทีมข่าวประจำจุดต่างๆ ทำให้ได้ภาพที่แตกต่างและมีความรอบด้าน สมบูรณ์มากกว่าเร็วกว่า มีความสด เนื่องจากสามารถนำข่าวมาออกอากาศได้หลังเกิดเหตุไม่นาน อย่างไรก็ตาม คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า มีข่าวเหตุการณ์อีกหลายเรื่อง ซึ่งสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ได้นำเสนอแต่ไม่ได้มีการส่งเข้าประกวด ทั้งๆ ที่มีผลงานที่ดี เช่น สถานการณ์น้ำท่วมภาคใต้ สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ หรือกระทั่ง ข่าวการระบาดของไข้หวัดนก ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นประเด็นข่าวสืบสวนสอบสวนได้ เป็นต้น

ข้อสังเกตแนบท้ายในภาพรวม

1. ข่าวแทบทุกชิ้น ยังขาดคุณภาพด้านกระบวนการผลิต (Production) หรือการเลือกใช้ภาพเพื่อสื่อความหมาย หรือการเลือกถ่ายภาพด้วยมุมกล้องที่น่าสนใจ เพิ่มคุณค่าของเรื่องราว ไม่พิถีพิถัน สมควรปรับปรุงให้มากกว่านี้
2. การชอนกล้อง ที่ไม่จำเป็น และมากเกินไป ทั้งนี้การชอนกล้องไม่ได้หมายถึงกระบวนการหลักเพื่อให้ได้มาซึ่งข่าวสืบสวนสอบสวน
3. ข่าวส่วนใหญ่ ขาดข้อมูลประกอบหรือสนับสนุนให้เรื่องราวมีน้ำหนักและน่าเชื่อถือมากขึ้น (ไม่ทำการบ้าน)
4. ประเด็นการนำเสนอไม่สด ใหม่ และไม่น่าสนใจเท่าที่ควร
5. หลายสถานี มีผลงานที่ดี แต่ไม่ได้คัดเลือกส่งมาประกวด และยังคงขาดความร่วมมือจากสถานีโทรทัศน์หลายแห่ง เช่น ช่อง 5 และ ช่อง 7 ไม่ส่งผลงาน